

Måla rätt inomhus

VÄGGAR & TAK

Förord

Med ny färg på väggarna kan du förändra hela upplevelsen av ett rum. Därför är det ett spännande och mycket roligt projekt du har framför dig när du ska måla ditt hem.

Det finns många fördelar med att måla väggen. Färg är lätt att arbeta med och en redan målad vägg är väldigt enkel att måla om i en ny kulör, eller fräscha upp med samma kulör igen. På en målad vägg går det också lätt att ta bort märken efter till exempel tavlor och bokhyllor med lite spackel och färg.

Med färg och schabloner kan du dessutom skapa en vägg som du blir ensam om, det är bara din egen fantasi som sätter gränser.

Det är heller inte speciellt svårt att måla på en tidigare tapetserad vägg, och med hjälp av några goda råd blir resultatet riktigt bra.

I den här broschyren delar vi med oss av våra bästa tips på hur du lyckas med målningen av väggar och innertak.

Ett grundläggande råd är att vara noggrann med målningsarbetet så att det blir rätt från början. På så sätt slipper du göra om arbetet och sparar både tid och pengar. Dessutom får du ett snyggare resultat som håller längre. Med ett bättre resultat växer också känslan av tillfredställelse och stolthet.

Lycka till med målningsarbetet! / Olof

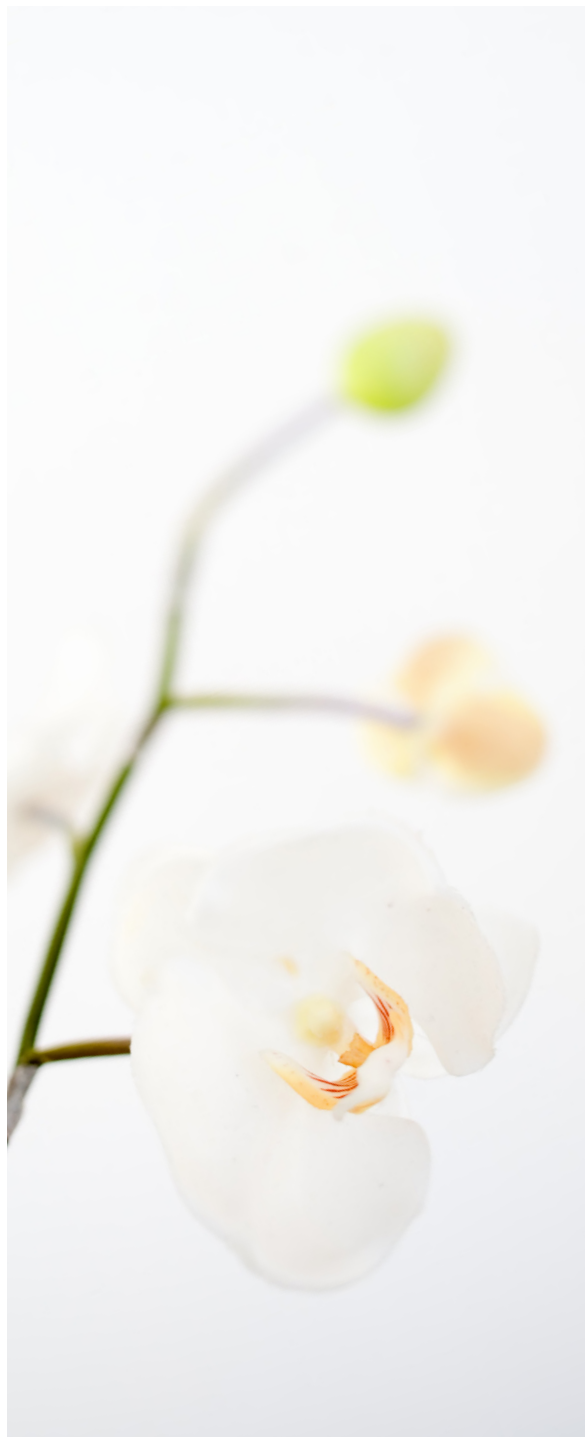

Bild omslag samt sid 2: Jorun A/S

Olof Holmer,
VD för Sveriges Färgfabrikanters
Förening, Sveff

Innan du målar

TID ATT PLANERA

Innan du börjar måla är det viktigt att du tänker igenom vilken upplevelse du vill att rummet ska ge. Ska det vara färgglatt och uttrycksfullt eller ska det vara mer dämpat och harmoniskt. Svaret ligger antagligen i vad du har tänkt använda rummet till och vem du är som person.

När du väl har kommit fram till hur du vill att det ska se ut, är det dags att förbereda arbetet. Underarbetet är faktiskt det som det slarvas med mest, antagligen för att det tar så lång tid och egentligen inte ger något synligt resultat. Men faktum är att cirka 75 procent av tiden bör läggas på underarbete och bara 25 procent på det faktiska målningsarbetet.

Genom att vara noggrann med täckpapp på golvet, maskering av lister och spackel i hål, revor och tapetskarvar så kommer resten av arbetet gå mycket snabbare och enklare.

Tänk också på att alltid måla uppifrån och ner och börja alltid med taket när du målar om. Om du bara tänkt att måla om väggarna och inte taket, tänk en gång till. När du ändå gör väggarna kan du lika gärna ta taket på en gång. Rummet är ju ändå förberett för ommålning och taket kan se lite skamfilat ut när du jämför med de nya fräscha väggarna.

Bilder: Flügger

CHECKLISTA INNAN DU BÖRJAR MÅLA OCH SPACKLA:

- ✓ Rulla ut skyddspapp på golvet.
- ✓ Maskera fönsterlister, dörrkarmar, golvlistor etc.
- ✓ När du ändå målar om, passa gärna på att byta ut skyddskåporna till strömbrytare och stickkontakter. Dessa brukar gulna med åren och kan se trista ut mot en nymålad vägg.
- ✓ Man behöver ofta mer svängrum än man först tror när man ska måla om ett rum. Det kan därför vara en god idé att flytta alla möblerna till mitten av rummet och täcka över dem med plast innan du börjar måla. På så sätt får du mer plats över för att måla och behöver inte vara rädd för att förstöra möblerna.

När du målar

När du äntligen är klar med alla förberedelser kommer äntligen det roliga – det praktiska arbetet. Nedan följer en beskrivning av hur du bör gå till väga för att måla så väl tak som tidigare målade eller tapetserade väggar. De råd och tips som står angivna i den här broschyren är generella. Fråga gärna din färghandlare vad som rekommenderas för just det underlag som du ska måla på.

TAK – TIDIGARE OMÅLADE GIPSSKIVOR

- Börja med att spackla i skarvarna.
- Lägg sedan på en skarvremsa i det våta spacklet och pressa in den i spacklet med hjälp av en bred spackel.

Bild: Scanspac

- Slipa om det behövs, men undvik att slipa på papper och kartong som kan ruggas upp.
- Spackla sedan ytterligare två gånger. Var noga med att slipa efter varje spackelbehandling och ta bort slipdammet.
- Börja med att måla längs takets alla kanter med en pensel. Måla gärna 10 centimeter in på taket så att du är säker på att du sedan kan komma åt överallt med rollern.
- Rolla taket enligt rekommendationerna på produkten, vilket oftast innebär två strykningar. Färgen bör torka ordentligt mellan gångerna.
- Om taket är stort kan det vara idé att dela upp det i mindre delar inför målningens arbetet. Då får du det snyggaste resultatet.

TAK – TIDIGARE MÅLAT

- Tvätta taket rent från fläckar, fett och nikotin genom att använda målartvätt. Skölj sedan av taket så att alla rester av medlet försvinner. Använd gummihandskar och skyddsglasögon under arbetet då målartvätten kan vara irriterande.
- Ta bort lös färg med en skrapa.
- Slipa ner spacklet när det har torkat och ta bort allt slipdamm.
- Spackla även över ojämnheter i väggen, som till exempel tapetskarvar. Använd en bred spackelspade.
- Slipa ner spacklet när det har torkat och ta bort allt slipdamm.
- Rolla taket enligt rekommendationerna på produkten, vilket oftast innebär två strykningar. Färgen bör torka ordentligt mellan gångerna.
- Om taket är stort kan det vara idé att dela upp det i mindre delar inför målningens arbetet. Då får du det snyggaste resultatet.

Bild: Alcro

VÄGGAR – TIDIGARE OMÅLADE GIPSSKIVOR

- Börja med att spackla i skarvarna.
- Lägg sedan på en skarvremsa i det våta spacket och pressa in den i spacket med hjälp av en bred spackel.
- Slipa om det behövs, men undvik att slipa på papper och kartong som kan ruggas upp.
- Spackla sedan ytterligare två gånger. Var noga med att slipa efter varje spackelbehandling och ta bort slipdammet.
- Om du tänkt att rolla väggen, vilket är vanligast, börja med att måla längs väggens alla kanter med en pensel. Måla gärna 10 centimeter in på väggen så att du är säker på att du sedan kan komma åt överallt med rollern.
- Måla väggen enligt rekommendationerna på produkten, vilket oftast innebär två strykningar. Färgen bör torka ordentligt mellan gångerna.

VÄGGAR – TIDIGARE MÅLADE

- Tvätta väggen med målartvätt för att ta bort damm, smuts och fettfläckar. Skölj sedan av väggen med vatten så att alla rester av medlet försvinner. Använd gummihandskar och skyddsglasögon under arbetet då målartvätten kan vara irriterande.
- Ta bort löst sittande färg med hjälp av en skrapa.
- Spackla över eventuella ojämnheter som till exempel skarvar och skador med en bred spackel.
- Slipa ner spacket när det har torkat och ta bort allt slipdam.
- Om du tänkt att rolla väggen, vilket är vanligast, börja med att måla längs väggens alla kanter med en pensel. Måla gärna 10 centimeter in på väggen så att du är säker på att du sedan kan komma åt överallt med rollern.
- Måla väggen enligt rekommendationerna på produkten, vilket oftast innebär två strykningar. Färgen bör torka ordentligt mellan gångerna.

VÄGGAR – TIDIGARE TAPETSERADE Papperstapet

- Lägg på lite vatten på ett undanskymt ställe på väggen. Vänta i ca. 30 minuter. Om tapeten lossnar lätt efter detta, bör tapeten tas bort helt innan du målar. Annars kan du ha den som målningsunderlag.
- Fäst eventuellt löst sittande tapetskarvar med tapetklister.
- Spackla över eventuella ojämnheter som till exempel tapetskarvar och skador med en bred spackel.
- Slipa ner spacket när det har torkat och ta bort allt slipdam.
- Om du tänkt att rolla väggen, vilket är vanligast, börja med att måla längs väggarnas alla kanter med en pensel. Måla gärna 10 centimeter in på väggarna så att du är säker på att du sedan kan komma åt överallt med rollern.
- Måla väggen enligt rekommendationerna på produkten, vilket oftast innebär två strykningar. Färgen bör torka ordentligt mellan gångerna.
- Efter första strykningen kan det bildas bubblor i tapeten som beror på att tapeten sväller av vattnet i målarfärgen. Runda bubblor försvinner när färgen torkat. Är bubblorna däremot avlånga finns de ofta kvar när färgen torkat.
- För att få bort de avlånga bubblorna kan du skära ett snitt i bubblan och fylla i med tapetklister, alternativt ta bort hela blåsan och spackla över. Slipa och måla ännu en gång.

Bild: Jorunn A/S

Vävtapet / Juteväv / Sjögrästapet

- Lägg på lite vatten på ett undanskymt ställe på väggen. Vänta i ca. 30 minuter. Om tapeten lossnar lätt efter detta, bör tapeten tas bort helt innan du målar. Annars kan du ha den som målningsunderlag.
- Fäst eventuellt löst sittande tapetskarvar med tapetklister.
- Grundmåla sedan hela väggen med en lösningsmedelsburen färg som minskar risken för att tapeten ska krympa. Även om dagens lösningsmedel, alifatnafta, har blivit ”snällare” ska man alltid vara noga med att ventilerarummet när man använder lösningsmedelsburen färg.
- Det finns även vattenburna färger som är speciellt utvecklade för detta tillfälle. Fråga gärna i din färghandel så hjälper de dig att hitta rätt produkt för tillfället.
- Spackla och måla väggen från och med punkt 3 enligt anvisningarna för papperstapet.

Vanlig vinyltapet

- Lägg på lite vatten på ett undanskymt ställe på väggen. Vänta i ca. 30 minuter. Om tapeten lossnar lätt efter detta, bör tapeten tas bort helt innan du målar. Annars kan du ha den som målningsunderlag.
- Tvätta väggen ren från fläckar, fett och nikotin genom att använda målartvätt. Skölj sedan av väggen så att alla rester av medlet försvinner. Använd gummihandskar och skyddsglasögon under arbetet då målartvätten kan vara irriterande.
- Fäst eventuellt löst sittande tapetskarvar med tapetklister.
- Bestryk hela väggen med en produkt som hindrar att mjukgöraren i tapeten vandrar ut i färgen. Fråga din färghandlare, de vet vilken produkt du ska ha.
- Spackla och måla väggen från och med punkt 3 enligt anvisningarna för papperstapet.

Strukturvinkyltapet

- Strukturvinkyltapet är ”spaltbar” vilket innebär att det yttersta skiktet där själva strukturen finns går att riva bort. Riv bort detta yttersta skit. Du har nu i praktiken en papperstapet på väggen.
- Följ anvisningarna för papperstapet.

Bild: Jorunn A/S

TIPS!

För att få en känsla för den kulör du vill ha på väggarna bör du först provmåla en del av väggen, eller måla på en kartongbit som du kan flytta runt i rummet. Färgprovet bör vara minst en kvadratmeter stort för att du ska kunna göra en riktig bedömning av hur kulören tar sig ut i rummet.

Spara brytreceptet om du har brutit en färg till en viss kulör. Då är det lättare att få fram samma kulör vid ett senare tillfälle.

Efter du har målat

När du målat färdigt återstår fortfarande några saker att göra innan du är helt klar.

- Ta bort all maskeringstejp så snart du har avslutat målningsarbetet. När färgen har torkat blir det mycket svårare att ta bort tejp utan att du får med dig delar av den nymålade ytan.
- Gör rent verktygen så snart som möjligt efter att du har avslutat målningen så håller de längre. Har du använt vattenburna färger kan du rengöra verktygen med vatten. Till lösningsmedelsburna färger behöver du lacknafta. Om du bara tar en paus kan du bevara penseln och rollern en kortare tid i en tillsluten plastpåse så att fukten bevaras.
- Små mängder tvättvatten som kommer från rengöring av väl avtorkade verktyg kan gå till avloppet, men tänk på att större mängder kan försvåra reningsprocessen av vattnet. Lämna alltid överbliven färg och lösningsmedel till en miljöstation i din kommun.

Bild: Fliagger

LUFTEN I ETT NYMÅLAT RUM

En vanlig fråga när man har målat ett rum är när man kan flytta tillbaka alla möblerna och börja leva i rummet igen. Svaret är att det beror på vilken färg man har använt och hur lång torktid den har. På målarfärgsburken står det en rekommenderad torktid för just den färgen som du har använt.

Dagens vattenburna, lågemitterande inomhusfärger är anpassade för att klara mycket höga krav på både hälsa och miljö. Om du målar med en vattenburen lågemitterande färg är det inga problem att flytta in i rummet och sova där så snart färgen har torkat. Många vattenburna lågemitterande färger bär också Astma och Allergiförbundets symbol ”Svalan”, som innebär att färgen uppfyller förbundets uppställda krav. I vissa fall kan omärkta produkter vara lika bra, men tillverkaren har valt att inte ansöka om denna märkning. Rådgör närmare med din färghandlare.

Om du använder lösningsmedelsburna produkter är det svårare att säga exakt hur lång tid det tar innan du kan flytta in i rummet igen. Det tar nämligen längre tid för färgen att torka ju kallare och fuktigare det är i rummet. I vanliga fall brukar man prata om ett par dagars väntan eller tills färgen har torkat helt och lukten avtagit.

Kom ihåg att alltid sörg för god ventilation vid användning av lösningsmedelsburen färg.

TIPS

Visste du att färgfabrikanternas hemsidor innehåller massor av gratis inspiration, tips och råd om målning.

TIPS

Ta vara på den kunskap som finns hos personalen i din färghandel. De har ofta många bra tips och råd om färg och målning.

Vanliga frågor

Går det påverka upplevelsen av ett rum med hjälp av färg?

Svar: Färg är ett utmärkt redskap för att skapa ”illusioner” eller olika upplevelser av ett rum. Om du vill att rummet ska upplevas som större och luftigare är det bra att måla hela rummet i ljusa, gärna kalla kulörer i den blå-gröna skalan. Om man tvärtom vill sänka den upplevda takhöjden i ett litet men smalt rum kan man göra det genom att måla taket och en bit ned på väggen i en mörkare kulör. Ett annat tips är att använda skarpa kontraster för att skapa uttrycksfulla och livliga miljöer och nyanser ton-i-ton för att ge rummet ett stilfullt och elegant uttryck. Du kan hitta mer inspirationsgivande material hos din färghandlare eller på färgtillverkarnas hemsidor.

Hur vet jag vilken kulör jag ska välja?

Svar: Ett tips är att utgå från en gardin eller kudde som ska finnas i rummet och välja en färg som går ton i ton med den. Ett annat tips är att välja en något smutsigare och murrigare ton än du egentligen har tänkt dig. När färgen kommer upp på en stor yta upplevs den nämligen som ljusare och starkare, därför bör du först provmåla en del av väggen, eller måla en kartongbit som du kan flytta runt i rummet. Färgprovet bör vara minst en kvadratmeter stort för att du ska kunna göra en riktig bedömning av hur kulören tar sig ut i rummet.

Vad är fördelarna med matt respektive glansig färg?

Svar: En färgs glansgrad anges i en skala från 1 till 100. Där 1 är helmatt och 100 är helblank. En vanlig väggfärg har oftast glansgrad 7, det vill säga tämligen matt.

Många väljer en matt färg av estetiska skäl, men tänk på att den är något mer mottaglig för smuts och lättare får fläckar. Färg med hög glans är lättare att torka av och tål smuts bättre. Vilken färg man ska använda beror därför på, utöver de estetiska aspekterna, vilket rum som ska målas, hur rummet ska användas

och vem som ska vistas där. I kök brukar man till exempel ofta välja en något blankare färg än i andra rum för att den ska vara lätt att torka av

Vad är skillnaden mellan att måla och att tapetsera en tidigare tapetserad vägg?

Svar: Att måla på en tidigare tapetserad vägg tar ungefär lika lång tid som att tapetsera om den. Men när du väl har en målad vägg är det betydligt enklare att måla om den igen för att byta kulör och upplevelse, eller bara för att fräscha upp väggen.

Dessutom är det enkelt att reparera småskador som kan uppkomma av tavlor, lampor eller annat med hjälp av lite spackel och färg.

Kan jag måla när jag är gravid?

Svar: Absolut! Dagens vattenburna lågemitterande färger kan alla använda sig av. Men undvik helst att använda lösningsmedelsburna färger när du är gravid.

Vart kan jag vända mig med andra frågor om målning?

Svar: Din färghandlare är den viktigaste kunskapskällan. De vet exakt vilka verktyg och produkter du behöver, och hur du ska gå tillväga för att få ett bra resultat. Hos färgfackhandeln finns också inspirerande material för att hjälpa dig med kulörval, glansgrad med mera. Du kan även få inspirerande tips genom att gå in på färgtillverkarnas hemsidor.

Vart kan jag vända mig om jag vill veta mer om färg?

Svar: Sveff har tagit fram en broschyr som heter: ”Miljöguide vid val av Byggnadsfärger”. I denna beskrivs översiktligt hur olika färger är uppbyggda och vilka underlag de lämpar sig för, samt viktiga miljö- och hälsoaspekter. Du hittar broschyren på Sveffs hemsida, www.sveff.se. På hemsidan kan du även beställa den i pappersformat.

